

בס"ד. שיחת ש"פ צו, פ' זכור, י"ג אדר-שני, ה'תשי"ז.

בלתי מוגה

א. יש דיעות שקריאת פרשת זכור היא מדאורייתא¹. ומקשים על דיעות אלו, שהרי כל עיקר קריאת התורה אינו אלא דרבנן? ומבארים, שהכוונה בזה היא למצות זכירת עמלק (לאו דוקא ע"י קריאת התורה), שמצותה לכל הפחות פעם אחת בשנה.

אלא שענין זה דורש ביאור: מנין המקור לזכירת עמלק פעם אחת בשנה דוקא — דממה נפשך: או שהמצוה היא בכל יום ויום, או שהמצוה היא לזכור זאת פעם אחת במשך ימי חייו, אבל מנין המקור שהחייב הוא פעם אחת בשנה?

ב. והנה, אדמו"ר הזקן פוסק בשולחן ערוך², שמצות זכירת עמלק היא בכל יום. והמקור לזה מצויין במראה-מקומות שבגליון השו"ע — אם הם מאדמו"ר הזקן עצמו, או מהדוד מהרי"ל³, או ממישהו אחר שגם הוא בר-סמכא — "רמב"ן בהשגות ספר המצוות"⁴.

והיינו, שהרמב"ן שם מונה מצות זכירת עמלק יחד עם מצות זכירת מעשה מרים, והרי במצות זכירת מעשה מרים שאין לה זמן קבוע, פשיטא שחיובה בכל יום, וממנה למדים גם על מצות זכירת עמלק.

וזהו גם יסוד המנהג⁵ לומר "שש זכירות" בכל יום, שאחת מהן היא זכירת מעשה עמלק, מצד פסק אדמו"ר הזקן הנ"ל, שמצוה לזכור מעשה עמלק בכל יום.

ג. מדברי אדמו"ר הזקן הנ"ל, מוכח, שענין זכירת מעשה עמלק אינו רק בנוגע למחיית זרעו של עמלק בגשמיות, שהרי ענין זה אינו שייך עתה — מצד ב' טעמים⁶: (א) אין יד

— בספר שארית יהודה (קה"ת, תשי"ז) בסופו.
 (4) שכחת העשין ז.
 (5) סידור אדה"ז. וראה שער הכולל ספי"א. וש"נ.

(6) ראה גם לקו"ש חכ"א ס"ע 191 ואילך. וש"נ.

(1) שו"ע או"ח סתרפ"ה ס"ז. וראה בכ"ז לקו"ש חי"ט ע' 221. שיחת ש"פ צו, תשמ"ט (התועודיות תשמ"ט ח"ב ע' 466). וש"נ.

(2) או"ח סי' ס' ס"ד.
 (3) אחיו של אדמו"ר הזקן. ראה אודותיו

ישראל תקיפה, (ב) "כבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות", ולכן אין יודעים מי הם זרעו של עמלק, וכיון שמצות זכירת מעשה עמלק ישנה גם עתה, מוכח, שענין זה ישנו גם בנוגע לרוחניות הענין דעמלק, כעבודה בנפש האדם.⁸ וע"ד שמצינו בנוגע למצות זכירת יציאת מצרים:

"בכל דור ודור ובכל יום ויום חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים"⁹. והטעם לזה — כי "אילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים.. משועבדים היינו לפרעה במצרים"¹⁰.

ומקשים על כך: והרי גם עתה נמצאים אנו בשעבוד מלכות, ד"אכתי עבדי אחשורוש אנן"¹¹, ומה נוגע לנו יציאת מצרים עתה? וידוע המענה לזה — שהכוונה בזה היא בעיקר ליציאת מצרים ברוחניות, כמבואר בתניא¹².

ועד"ז הוא בענין זכירת מעשה עמלק — שהכוונה היא להענין דעמלק ברוחניות.

ועפ"ז יובן הטעם שגם נשים חייבות במצות זכירת מעשה עמלק¹³, אף שאין יוצאות למלחמה, ובמילא אין הענין נוגע להן בגשמיות — כיון שנוגע בעבודה הרוחנית.

ד. וביאור הענין:

כאשר¹⁴ יצאו ישראל ממצרים על מנת ללכת להר סיני לקבל את התורה, עמד עמלק באמצע הדרך ולא הניח את ישראל ללכת להר סיני לקבל את התורה.

האפשרות על זה היתה — מפני שישראל עצמם¹⁵ "רפו ידיהם מדברי תורה" ("ברפידים")¹⁶. כי, כל זמן שישראל חזקים בתורה ומצותי,

14) מכאן עד סוף הסעיף — הוגה ע"י

כ"ק אדמו"ר שליט"א (בלה"ק), ונדפס בלקו"ש ח"ד ע' 1277. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

15) היינו, שהתחלת הענין היתה (לא מעמלק, אלא) מישראל עצמם (מהנחה בלתי מוגה).

16) בשלח יז, ח. מכילתא ויל"ש (רמז

רסג) עה"פ. וראה סנהדרין קו, סע"א ובפרש"י.

7) ברכות כח, א. וש"נ.

8) ראה גם שיחת ש"פ תצוה, פ' זכור דאשתקד ס"ב ואילך (תו"מ חט"ז ע' 109 ואילך).

9) תניא רפמ"ז (בהוספה על נוסח הגש"פ — מפסחים קטז, ב).

10) הגש"פ פסקא עבדים היינו.

11) מגילה יד, א. וש"נ.

12) שם.

13) ראה שיחת ש"פ תצוה, פ' זכור

הג"ל ס"א (תו"מ שם ע' 109). וש"נ.

אזי אין שום אומה יכולה לשלוט בהם¹⁷, ורק כאשר רפו עצמם מהתורה, הנה הגם אשר לא עזבו לגמרי את התורה, כי אם "רפו" בלבד, רפיון וחלישות, הנה זהו נתינת מקום שיבוא עמלק וימנע אותם מקבלת התורה לגמרי¹⁸.

ההוראה מזה היא: ישנם כאלו שחושבים, די ומספיק שאלמוד "פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית"¹⁹, די ומספיק שאקיים את המצוות לצאת ידי חובתי בלבד, ולמה לי להדר בזה? — על זה היא ההוראה, אשר רפיון וחלישות זו נוגע לא רק לענין ההידור בתורה ומצוות, כי אם גם נתינת מקום הוא אשר עי"ז יתבטל ח"ו מתומ"צ לגמרי.

ואם הוא רוצה לישראל יהודי שומר תומ"צ (על צד היותר פחות עכ"פ, לא להתבטל מזה לגמרי) — מההכרח הוא להתחזק בכל כחו בתומ"צ, בלי שום רפיון וחלישות כלל.

וזהו ענין זכירת מעשה עמלק בכל יום ויום²⁰, אשר תמיד עלינו לזכור שלא להניח שום נתינת מקום להקרירות דעמלק, כי אם להתחזק בכל תוקף בתומ"צ, בחמימות וחיות.

ה. ישנם השואלים: כיון שנמצאים בעולם הזה הגשמי והחומרי, ובפרט בזמן הגלות שהחושך כפול ומכופל כו' — מניין לוקחים את הכח ללחום כנגד עמלק ולנצח?

ובפרט ע"פ הידוע²¹ ש"עמלק" בגימטריא "ספק", וא"כ, איך שייך ללחום גם כנגד הספק? — בשלמא כנגד מחשבה דיבור ומעשה בפועל ממש, הרי "המוח שליט על הלב", כמ"ש בתניא²²; אבל מנין הכח למנוע שלא יפול ("ס'זאָל זיך ניט אַריינוואַרפן") אצלו שום ספק?

ו. ויובן בהקדים המבואר בא' המאמרים הקצרים של אדמו"ר הזקן נ"ע²³, וז"ל:

— צריכה להיות זכירת מעשה עמלק בכל יום. וזכירה זו עצמה מביאה לידי נצחון, ובלשון המדרש (ויק"ר פכ"ד, ג) "ידין נצח" (מהנחה בלתי מוגה).

(21) ראה כתר שם טוב בהוספות סק"ח. ובכ"מ.

(22) פי"ב (יז, א).

(23) נדפס במאה שערים סי"ד. ולאח"ז במאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים ע' תקנד ואילך.

(17) ראה כתובות טו, סע"ב.
(18) כי, כאשר ישנו ענין של רפיון, או קרירות, אזי התוצאה מזה היא שאומרים "היש הוי" בקרבנו אם אין" (בשלח שם, ז), ולבסוף בא עמלק ומונע את קבלת התורה לגמרי (מהנחה בלתי מוגה).

(19) מנחות צט, ב.

(20) דכיון ש"כל יומא ויומא עביד עבידתיה" (זח"ג צד, ריש ע"ב. ועוד), שבכל יום יש לעשות את העבודה השייכת ליום זה

להבין עצה היעוצה שלא יפול לב האדם עליו בראותו שאחר עסקו בתורה ותפלה לא נהפך לאיש אחר. והענין, כי באמת גוף האדם הוא בשיקוצו כמקדם, והוא כמו למשל בית חשך ואפל שאי אפשר להפריד החשך ממנו ולגרשו כי אם ע"י שמדליקין בו נר, כך ע"י התומ"צ מאיר בו בשעת מעשה. . הגם כ²⁴ תועבת ה' כל גבה לב כו', הנה גבהו דרכיו מדרכי בנ"א שאהבה ושנאה הם דברים נפרדים זה מזה, ומקום שיש שנאה אין אהבה, אבל הקב"ה יכול להיות אהבה ושנאה בדבר א' . . והנה כשיתבונן היטב שהתורה מאירה בו אור בשעת עסקו בה, הנה אדרבה, יהי לו מזה שמחה אמיתי' בהשי"ת, איך שבמקום חשך כמוהו האיר בו אור ה' . . משא"כ העצבות היא מגדלות שהוא יקר בעיניו מאד, ורוצה שיהי' הוא יש ודבר, ולכן כשרואה בעצמו השפלות שלו, יפול לבו בקרבו ויתקצף על התורה ועבודה שלו שעבד, משא"כ כשהתומ"צ הם יקרים בעיניו מאד מאד, כל מה שהוא נבזה בעיניו יותר יהי' השמחה ביותר . . וזהו"ע היסח הדעת, ר"ל שמסיח דעתו ממקום שהוא שם לדעת תורת ועבודת ה' כו'. וד"ל.

ז. ועפ"ז יובן מנין הכח שבאדם להלחם בעמלק — שבאמת אין זה בכח עצמו, אלא בכח התומ"צ שעשה.

ואף ש"ידע איניש בנפשי" שיש בו ענינים לא-טובים, ענינים פחותים ונמוכים, ולפעמים גם ענינים אסורים, שהם הפכים לתומ"צ, וא"כ, הרי הוא נמצא במקום החושך — מ"מ, יודע הוא שיש בו האור ותומ"צ שנמצא גם במקום החושך, שזהו לפי שהקב"ה הוא נושא הפכים, ולכן יכול האור להיות גם במקום התועבה, וכיון שכן, אין לו לחשוב אודות עצמו, אלא אודות התומ"צ.

וזוהי הנתינת כח להלחם גם נגד הספק — כי, כשעומד בתנועה של ביטול, אזי אין שום מקום לספיקות, כי מי הוא ומה הוא אשר הספיקות שלו יעשו איזה שינוי כו'.

ולכן צריכה להיות המלחמה נגד הספק גם באותו הזמן שהוא שייך לענינים נמוכים, פחותים ואסורים — כי, אין לו לחשוב אודות עצמו, אלא אודות הענין.

וההליכה למלחמה צריכה להיות מתוך בטחון, שהרי סוכ"ס ינצח במלחמה, כההבטחה ש"לא ידח ממנו נדח"²⁵.

וכאשר הולכים למלחמה בתוקף — הרי תוקף זה גופא נותן תוספת כח ועוז למהר נצחון המלחמה.

*

ח. רבנו הזקן סיפר²⁶:

מה"תורות" שאמר מורי (הרב המגיד) לפני ביחידות, היתה "תורה" על הפסוק²⁷ "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", דהגם שהאש יורד מלמעלה באתערותא דלעילא, "מצוה להביא מן ההדיוט"²⁸, כי באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא²⁹, כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח³⁰, רוח מלמטה אייתי רוח מלעילא, ואמשיך רוח מלעילא ולעילא. ומצות עשה להבעיר אש על המזבח³¹, מזבח הוא "אדם כי יקריב מכם"³², וההקרבה עצמה אינה מספקת, וצריכים להבעיר אש על הקרבן אשר מכם, ואש זה — "לא תכבה", שהיא מכבה את ה"לא".

את התורה הזאת אמר מורי לפני עשר פעמים — כדי לחקקה בעשר כחות נפשי — ויאמר לי: אתה, תלמידי, הנך נצרך להאש תמיד, לפי שעליך הוטל לכבות "לא" (של המנגידים) גדול. אתה תכבה את ה"לא", והשי"ת יהפוך את ה"לא" ל"הן".

כשסיפר הצמח צדק סיפור הנ"ל, אמר³³:

זקני — רבנו הזקן — הוא משה רבינו דתורת חסידות חב"ד. במשה אמרו רז"ל³⁴ שהתורה ניתנה לו, אלא שנהג בה טוב עין. "אש תמיד" האלקי הנוגע לתורת חסידות חב"ד, נתן הרב המגיד לזקני, וזקני נהג בה טוב עין ויתנה לכל העוסקים בתורת החסידות. ברור לי אשר כל הלומד עם חבירו ומעורר בו את ה"אש תמיד" האלקי, הנה שכרו אתו אשר זכותו זה "לא תכבה" לעד.

(30) ראה זח"ב קסב, ב.
(31) סהמ"צ להרמב"ם מ"ע כט. רמב"ם הלי' תמידין ומוספין רפ"ב.
(32) ויקרא א, ב.
(33) אג"ק שם (נעתק ב"היום יום" כא אדר שני).
(34) נדרים לח, א.

(25) ע"פ שמואל-ב יד, יד. וראה תניא ספ"ל ט. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג.
(26) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' ע (נעתק ב"היום יום" כ אדר שני).
(27) פרשתנו ו, ו.
(28) יומא כא, ב. וש"נ.
(29) ראה זח"א עז, ב. פח, א.

ט. ההוראה מהאמור בנוגע לפועל³⁵:

העבודה היא — לא להסתפק בלימוד החסידות בעצמו, אלא צ"ל הפצת המעיינות, לכבות את ה"לא" נ'יתרה מזה, להפוך את ה"לא" ל"הן", ע"ד מארו³⁶ "זדונות נעשו לו כזכיות", שזהו עילוי גדול יותר, שלכן, "מקום שבעלי תשובה עומדין כו"³⁷, הן בעצמו והן בזולתו.

והכח לזה נתן אדמו"ר הזקן לכאו"א מעדת החסידים, וכיון ש"כל הנותן בעין יפה נותן"³⁸, ובפרט כשהנתינה היא מצד "טוב עין" — אזי לא נוגע בזה ערך כלי המקבל, אלא ישנו הענין כפי כח הנותן, כך, שהכח הוא בלתי-מוגבל, למעלה מכלי המקבלים.

י. פתגם³⁹ זה של המגיד, מלמדנו, שבכדי לכבות את ה"לא", מוכרחת להיות "אש תמיד", להט ("קאָך") תמידי בתורה ומצוות.

לא די בכך, שבעבר, או אפילו זמן קצר קודם לכן, הי' בו להט בתורה ומצוות. הלהט צריך להיות תמידי, כי, אם עומדים בקרירות למשך זמן קצר, יכול בינתיים להתגנב ("זיך אַריינכאַפֿן") ה"לא".

וזהו גם הטעם לזכירת מעשה עמלק בכל יום ויום² — צריכים לזכור תמיד שלא ליתן מקום, ח"ו, להקרירות דעמלק, אפילו לרגע אחד, כמ"ש "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה".

יא. עוד ענין ישנו ב"אש תמיד":

ענין זה הוא הכנה להאש שלמעלה, כמאמר רז"ל²⁹ "אף על פי שאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט". כלומר: האש שלמטה היא הכנה ואתערותא דלתתא כדי להוריד את האש מן השמים.

אמנם, מתי מביאה היא את האש מן השמים — כשהאש שלמטה היא בשלימות דוקא, אזי ממשיכה היא את האש שלמעלה.

ענין זה רואים אנו בסדרות אלו (צו ושמיני): בימי המילואים, כשכל המשכן וכליו כבר היו מוכנים, היו משה ואהרן וכו', וכבר הקריבו קרבנות — אעפ"כ עדיין לא שרתה שכינה במעשה ידיהם, כיון שעדיין

(35) ראה גם שיחת ש"פ צו תשי"ד (39) מכאן עד סוף השיחה (מלבד סי"ג) בסופה (תו"מ ח"א ע' 162).

(36) יומא פו, ב.

(37) ברכות לד, ב.

(38) ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ.

(39) ומה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

נשאר רושם מחטא העגל⁴⁰. רק ביום השמיני, לאחר שהוכנה האש שלמטה, שכיבתה את כל ה"לא", וביטלה לגמרי את חטא העגל — רק אז "ותצא אש מלפני ה' וגו'"⁴¹, ושרתה שכינה במעשה ידיהם⁴⁰.

מהי המעלה הנפלאה ("וואָס איז אַזוי די געוואַלדיקע מעלה") בהאש שלמעלה, שכדי להמשיכה מוכרחת להיות שלימות העבודה דאש שלמטה?

נבראים הם מוגבלים, ועבודתם וכן הענינים שבכחם להגיע אליהם הם מוגבלים, שמצד עצמם אין להם קיום נצחי כלל. ובכדי שיהי' קיום נצחי — בהכרח שתהי' בזה המשכה מלמעלה דוקא, שהוא ית' הרי אינו מוגבל כלל.

ולכן רואים אנו שבשבעת ימי המילואים הוקם המשכן ופרקו⁴⁰. מצד נבראים אי אפשר עדיין שיהי' קיום אמיתי. ביום השמיני דוקא, כשהיתה השראת השכינה ו"ותצא אש מלפני ה'" — רק אז הוקם המשכן ולא פרקו⁴⁰, שהיתה ההקמה האמיתית, קיום נצחי⁴².

ועפ"ז יובן גם הענין דשבעת ימי המילואים ויום השמיני, שהאש שלמעלה היתה ביום השמיני דוקא, כידוע ש"שבעה" הם ימי ההיקף, דהיינו ששייכים לעולמות, ושמיני הוא למעלה מההיקף⁴³, אור שלמעלה מהעולמות, והוא ענין אש שלמעלה כנ"ל.

יב. אמנם, מבלי הבט על כך שנבראים מצד עצמם אינם יכולים להגיע לנצחיות, אעפ"כ, כנ"ל, המשכת האש שלמעלה באה ע"י שלימות העבודה דאש שלמטה דוקא. כלומר, שבשעה שנברא עושה כל שביכולתו, אף שזהו בהגבלה, נותן לו הקב"ה את האש שלמעלה, בלי-גבול.

וענין זה מרומז גם בתיבת "תמיד" שבפסוק "אש תמיד תוקד גו": "תמיד" פירושו בלי גבול, למעלה מהזמן. זמן מצד עצמו, להיותו מורכב מחלקים מוגבלים, בהכרח שתהי' לו הגבלה⁴⁴. ואעפ"כ, ע"י שלימות

"רפו ידיהם" בלבד, נעשית נתינת מקום למניעת קבלת התורה (מהנחה בלתי מוגה).

43) ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט. ד"ה ויהי ביום השמיני תרע"ח; תש"ד (סה"מ תרע"ח ע' רסט ואילך; תש"ד ע' 188 ואילך ותש"ה ע' 167 ואילך).

44) סהמ"צ להצ"צ מצות האמנת אלקות פי"א (דרמ"צ נז, א ואילך).

40) ראה יל"ש (רמז תקכג) ופרש"י שמיני ט, כג.

41) שם כד.
42) ונמצא, שכל זמן שחסר בהאש שלמטה, בהלהת התמידי בתורה ומצוות — אין זה רק ענין של העדר השלימות, אלא הרבר נוגע לכל ענין השראת השכינה. וכנ"ל (ס"ד) בענין עמלק, שמהענין ד"רפידים",

העבודה דאש שלמטה, ממשיכים את הבלי-גבול שלמעלה מהזמן, ויתירה מזה, שנמשך גם בזמן, שהזמן עצמו נעשה נצחי, "תמיד"⁴⁵.

וענין זה בעולם הוא, שבטבע ישנה ההצלחה שלמעלה מהטבע.

יג. והנה⁴⁶, נוסף על האמור לעיל, שכללותו הו"ע המשכת אלקות בנבראים, ישנו ענין זה גם בפרטיות בחתן וכלה⁴⁷, שהרי ענין הנישואין הו"ע המשכת כח הא"ס בנבראים⁴⁸, שהוא הענין ד"תמיד", כנ"ל.

וענין זה נעשה ע"י העבודה ד"אש" ("אש תמיד") — שגם זה מרומו בענין חתן וכלה, כידוע בענין "זכו שכינה ביניהם", ש"איש" הוא "אש יו"ד", ו"אשה" היא "אש ה"א"⁴⁹, דהיינו שהמשכת השכינה (י"ה) באיש ואשה היא על-ידי ה"אש" שבהם.

וכאשר ישנה המשכת י"ה — מתבטל ההעלם והסתר דעמלק, כמ"ש⁵⁰ "כי יד על כס י"ה", שהנתינת מקום לעמלק היא מזה שבחי י"ה היא בכיסוי ("כס"), אבל כשמתגלה בחי י"ה — מתבטלת קליפת עמלק.

ועד שיקויים הענין ד"מחה אמחה"⁵¹ ו"תמחה"⁵² — ר"ת אמת⁵³, דענין אמת הוא אין-סוף שאין בו שינויים. ואמת זו נמשכת בהעולם, כמ"ש⁵⁴ "ואמת הוי' לעולם", שבהעולם גופא מאיר הענין ד"אמת" — אין-סוף, ו"הוי'" — "הי' הוה ויהי' כאחד"⁵⁵ שלמעלה מהזמן.

וזהו גם מה שאומרים בנישואין "כשמחך יצירך בגן עדן מקדם"⁵⁶ — שאז הי' גילוי אלקות בעולם, "עולם על מילואו נברא"⁵⁷, וכן יהי' בימות המשיח, כמ"ש⁵⁸ "אלה תולדות פרץ", "תולדות" מלא⁵⁹.

יד. נקודת ההוראה מהאמור⁶⁰:

-
45) והיינו, שבתוכה "תמיד" ישנם שני הפכים: מחד גיסא — הרי זה מורה על ענין הנצחיות שלמעלה מהזמן, בלי-גבול, ולאידך גיסא — הרי זה מורה על שייכותו לגדר זמן, שהרי בענין שאינו בגדר הזמן, לא שייך ענין התמידיות, כמובן (מהנחה בלתי מוגה).	50) ס"פ בשלח.
46) סעיף זה — מהנחה בלתי מוגה.	51) שם, יד.
47) בשבת זו הי' אויפּרופעניש של החתן הת' שמואל אליהו פאָגעלמאַן.	52) תצא כה, יט.
48) ראה לקו"ת שה"ש לט, סע"ד ואילך.	53) ראה עטרת צבי לזח"ב סה, א.
49) ובכ"מ.	54) תהלים קיז, ב.
50) סוטה יז, א (ובפרש"י).	55) זח"ג רנו, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט. תניא שעהיהו"א פ"ז. ובכ"מ.
	56) נוסח ברכות נישואין.
	57) ראה ב"ר פי"ב, ו. פי"ג, ג. פי"ד, ז.
	58) רות ד, יח.
	59) ב"ר פי"ב שם. שמו"ר פ"ל, ג.
	60) וכפי שנקבע הסדר — ימסרו זאת בבתי-הכנסת (מהנחה בלתי מוגה).

כל יהודי הוא משכן ומקדש אליו יתברך, כמ"ש⁶¹ "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", "בתוך כל אחד ואחד מישראל"⁶². יש איפוא לדעת, שכל זמן שחסר בה"אש" — חמימות וחיות — הנה אף שלומד תורה, מקיים מצוות ויש בו כל הענינים שהיו במשכן, אבל כיון שזה ללא חיות, חסרה אצלו המשכת השכינה, ועד שיש מקום ("עס איז רעכט") שיהי אצלו רושם מחטא העגל.

תורה ומצוות צריכים להיות בלהט ובחיות, בכל השלשה קוין תורה עבודה וגמילות חסדים⁶³:

תורה: אין לצאת ידי חובתו ב"פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית"⁶⁴, ולכל המעט-לעת אין לזה שום שייכות. אסור שיהי זה "בלחישו"⁶⁴, מבלי שתהי לזה שייכות אליו. בהכרח שיהי "לא ימוש גו"⁶⁵, ובהכרח שתהי "ערוכה בכל רמ"ח אברים"⁶⁶, "כל עצמותי תאמרנה"⁶⁷. בהכרח שהלימוד יהי בחיות.

עבודה: תפלה, שהיא קו העבודה, צריך שלא תהי "קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום"⁶⁸, בהרגש של חיות.

גמילות חסדים: מצוות, שבכללות הם בקו דגמילות חסדים, צריכים להיות לא רק כדי לצאת ידי חובתו. מצוה יש לקיים בהידור, שההידור בא מצד החיות שיש לו בקיום המצוה.

וע"י השלימות דאש שלמטה — נמשכת האש מלמעלה, השכינה שורה בתורתו ועבודתו ועד גם בכל מעשה ידיו, גם בעניניו הגשמיים. וכאמור לעיל — נפעלת המשכת בלי-גבול בגבול, שגם בלבושי הטבע רואים ברכת הוי' והצלחה שלמעלה מהטבע.

<p>(65) יהושע א, ח. (66) עירובין שם. וראה תניא פל"ז בתחלתו. (67) תהלים לה, יו"ד. (68) אבות פ"ב מי"ג.</p>	<p>(61) תרומה כה, ח. (62) ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א. ועוד. (63) אבות פ"א מ"ב. (64) ראה עירובין נד, רע"א.</p>
---	---